Массе а мехкий пролетареш, вlашагIкхета!

СЕВДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШИНАРА, 27 ноябрь, 1973 шу • № 141 (5402). • Мах 2 кеп.

Тоаде экономически дешар Iомаделга

Ши шу ха яьнай «Къахьегамхоша экономически дешар хьехилга тоадарах» бола КПСС ЦК соцам арабаьна. Цу хана денз республика нагахь экономикин, комсомольски организа дика болх чакхбаьккхаб къахьегамхошта специалисташта кулгалхошта парте хIаиназ-ча хаиара экономически политика дIайоьзийтара аьтIун боалийтаь йола формаша метолаш дахара. Материальни производстве болх бен бола беррига къахьегамхой экономика дешаш Iомадеш хургбола тIулакх Iалашде гIерташ дешара юкъеззаб иттаг эзараш бола керла нах.

Экономически дешар хьехара тIулакха дам терко еш я КПСС Заводской райком. Цу баьхз тIахьожам лоаттабех лаьрхIа совет я районе. Каст-каста бюро заседанешка, пленумашка из дош душ парте райкомо. Хаиа района дуккхача промышленни предприятеша хьалдача достамагIа леладу экономически дешар хьехара тIулакх. Ленина цIерагIна Грозненски мехкадыта чакхдоахача завода да партийни комитету бохкха организаторски болх чакхбаьккхаб беррига къахьегамхой. ТIулакхера нах экономически дешар Iомадеш хилийтара: Хаьта завода кулгалхой экономически проблемаш Iомаева семинарашка шоай эпанеш лаьхьенна цига Iомаладь юкъера звеной ладувIаранашца дахьехаани ба. Шолш экономически теорех лаьна дуннеч хана из айхха практикина, предприятина хьалхача даттача лелкъаранаш воьдуш хоша ба завода пропагандисташ В. П. Петров — центрера инженера заместитель, Р. А. Мартиросов — керттера технолог, кхьбаран.

Кюрта болаш леладу экономически дешар вIашIтехьдаккхара тIулакх Малгобекски НГДУ. Гудермески «Мелиинструмент» заводе, Шелковской района «Комминтерн» колхозе, иштта кхыча предприятеша, боахамашка.

Дика дар цу деша массанахьа йоагIаш йола йоахло йоре. Бакъда из ишта дан. Хаиз а йолаш я республике экономически дешара лерттIа мах бен йоаца предприятеш, боахамаш. Царех я экономически дешара беррига болхлой, тIулакхера нах кхъеозалга вIашIтехьдоаккхаш йоаца Грозненски консервни завод, Назрановски мельзавод, Аргунски шекар доаккха завод, городерен районашкареи дуккагIойола гIишлошъо предприятеш.

Массанахьа оттаньш экономически дешар вIашIтехьдаккхара перспективин планаш тIаьхьа уж уттташ болча цкъабоачар шоаш лийрхIар бокъъонца кхоачашдан. Цу тайпара гIалаташ да Урус-Мартановски, Наьсарен, Надтеречни, Веденски районий дуккхача предприятешиен боахамашкен. Цкъаза ишлау шоай материально-дешара базен кийчбаь бола пропагандисташ теркал а ца беш беррига нах экономически дешара юкъеозаргба оаха, ткаш бола партийнин боахамех кулгалхой. Цох пайда хургбаь тIулакх лаьрхIа дерттIа кийчо да йоа. Из дена тIаьхьа эгIара кхалха уйла е еза кхаьбетмхой кхаьст-кхьастача группай дешара боарам-та хьежжа царна дифференцированно хьехаргдоа система вIашагI, йоллара, тIаккха нарца занятеш ергIола кхоачамболлаш гоаза пропагандистан кийббара. Пайдаь хургда из дехкар кхоачашдара шоай махкахь духхагIа экономистан е царна-гарга йола профессеш яраш хьожабина, царна эпа программаш, литература Iалашдича.

Къахьегамхошта кIоарга экономически знанеш дулга Iалашде йиш яц, нагахьа санна экономически, профессионални, техничеки бакъдар вIаши нийса дуза алтъта па боале, ВIалла ца йиш ян дешара пхьан программагIа Iомаеш хинна материал воаж дешара программе нийсболийташ хилар. Цо лаьдугIарий дешарца дерзо эьхIийт. ЦкъаIоча школаьн семинарийн кулгалхоша дешара программа вIалла теркал иа еш занятешка шоай дешнарча производственни дешнаеч дийнача кхоачамбеш киннаб, Иштта нийса бап дуьхьал учебнико яхар дIа а дийнае материал шоай предприять неха, хьежжа царна дифференцированно хьехаргдоа система вIашагI, йоллара, тIаккха нарца занятеш ергIола кхоачамболлаш гоаза пропагандистан кийббара. Пайдаьс

СХОДО БАЬ СОЦАМ—МАССАНЕНА ЗАКОН

Рошне-Чуи Гих-Чуи ахка шиюрт «Техинский» совхоза чуйбаргlам я. Цун шеллагlа отделене болхаш ду цига бахача наха. Пятилетка ух кхоалагlа- хоадамбеча шера дика хьуъкъадир кар гlуралха дуй элагlан — кlа, муьл, кхыйола культурап. 500 гектар долча лаьттан тlера гектара тlера планал совгlа шиннга центнер кlа чулера рошнахоша. Иза дика толам ба.

Балхан дика вlаштlехьалькха чуоппи лаьтт шекара свекла. Уж деррига боахама гlуолахкан тозаме чакхдахара дика гlаолагlдола низаш оарцагlдаьхар юхьханцарча партийни организацие. Кхъьсгаэмхошца ахотама болх дика вlаштlехьбаккхарах лоацlача хана чудержадир доахкама кийчдь доакхаран, элагlан. 14 коммунист ва организацие. Царех кlаранена а иштта юртарча активисташта а тlадекха общественни декларан да. Уж кхоачан иштта ду хьожап хадаиза тlехьокхам Зоатте бу. Иза хьокхача хана комбайнаш та ехе, элагlан дlаубузача транспортага хьежа халкъа тlехьожамкой эшар.

Балха график а оттаяь, тlехьожамкой постам пю-пюой моттигхана дlаийкъар. Цар бечаболах лаьца маларга пийпар бохтлюшта сайрийна парил луча хана. партийни собране, тlехьа, натаҳъа санна молларlго а цхьан гlуларха тlа лецарло яlийта моттиг хlитча, бекхечоа ярга критика йора. Ту дерригача хlамаша гlо дир ухлаш деча балхашца оаттаяр. Дикалла бувца боагlан тlа коммунистан механизаторан Дадашев Iьла, Туруев Увайс, Абубакаров Iиса, иштта дуккха кхъбараш а. Ту новкъосташа иоашара кхъьсгарача тlехьокхам а гlотта, иоашта. тlехьабоахар кхыбараш а.

Рошне-Чуи Гих-Чуи бахача нахах доккхагlоола дакъа общественни гlуолаканка а совхоза производстве а хьинаре кхъьсгаан хьадоагlа. Дукха ба царна юкъе дуккха шерашкахь хьалхагlа санна хьалхаза, хьалхара, хьалхагlа шоай сий лаьккхаран. Совхозе, юрта массане а дикача цlераца вуьш Ибрагимов Мовлди, Кунтаев, Лаьча. Уж шакхье а гусеничин трактораш тlа балхаш деш ва. Хlанна лаьттан оахаш ба ух. Iуйрийна 6 гектар дальча пlаболадале сайрийна 12-гlа сахьат доладеллална болх бу цу хьинар долча шин саго. Хlара агрегата дlайнахьа оттаяь норма 3,6 гектар йолча метте, царех хlаране 10 гектар совгlа лаьтта оах. Уж сайна дола, масалан кхы а дукха доаладе йолаш яр. Пlаьхбаьхьа, цхьа на цхьана чухаза боазача тайпатайнарча доаlхошца шоай кхиттера дикача гlуолаканка. Совхозе еза но Iилман-материалистически анагеш.

Шоалагlа-ладе, цlерца кхъьсбаттьеш, цешта ахьча дуккхача нохара дlакхоачаш цар кхетаеш хиъа еза прогандага. Цо атеизма пропагандисташкара дlадеъ дена багlдаларъхьаяр, кхин боарам теркаа а беш из елга. Юхьера а, атеистически пропаганда шиъ система йолаш, даим, хандханихьа ешъ хиъа еза, юкъе-юкъе дын деза денош долча хаиъ яраш кхоачамбаь на юташ, церра бахача, наха массе тайпара группаш чуоаниаш. дальаг тешаш волча хlара-гlара дlакхоачаш хиъа еза.

Дын харц уйлаштеш суевсрштеш духьала лоатгабеча идейни къовсама пиз бола средствани а, лекторашта, пропагандистаита, агитаторашта теоретически методически база а хиъар дукххача партийни комитетий политически дешара кабинеташа а хlаттара иштта культурно-просветительни учреждеиецка а вlашгlехьбаха атеиста клубех, кабинетех, уголкех. Атеизма пропагандистий бlарча хьеха кийдарло партийни, советски, общественни организаиешка торо хилийтар Iилманатеистически знаиешта бахача наха хьокъе пропаганда ярч, массови формаш церра доаржое. Цу гlуларха лаьхьа я Iилмай атеизма халкъа университеташ, Iалламахи адаий общественаи болча знаией мичимум Iомаю кружокаши школаеши.

Знаией минимума школаита кулгаллара цига заиятеи е уттабу юкъерча школашкара опыт дукхагlа йолаш бола хьехархой — физика, биология, география, историе. Заявкешка найда ву тайп-тайп формаеи методеки: дупшарех, беседах, Iилмаии Iилма-популярнии кинофильмаш гойтарех, гойтара пособех. кхыларех. Дукхагlа Iалькъе уж школаеи вlашгlехьк юкъерча школашка, клубашка, культурна кхыча учреждеиепка.

Дика хургдар, нагахьа санна атеизма берригача пропагандисташа, уж хьехамаш хьо а ийца, дынах тешаччу уйла кlоьргга йовзара ларда тlа, лодугlаиаиа барашца хьежераша. дын хаар уйлаита кийрабоах уж. новкъостаа ду царна атеистически уйлаш дер чу боссара.

Дынах тешараша бечаболах пропагандистски балха - аьттув боале тамаш я, нагахьа санна атеисташ та хьанна, малагlа табла болх бе беза па хоп. нагахьа санна цар кийчо меллаш, царна фу эп, уж дынах мел чlоагlа тешаш цп хоп. Терказдаеза дардар, дынах тешара боарам бо-бе болаш болча пахаиа агитатора, пропагаиидиста-атеиста кьамаьл а бе-бе хила дезаш хилар. Цхьайота моттигаиха дын дормай маiан дына духьала лоаргlаме да кепа йоазув, радио, кино, телевиденне—идеологически фронта чlоагlаттаи болх ниi. Кьамаиаша еча агитаеии пропагаидаля эргашагlадолча кепайозан, радио. телевидеие дукхха совлеиаш я. Шоаи муьлха болча хиъа шоай къьсгасиика иоаита дезаш пюа газеташ, журиалаш, книжкаш дешаа, радиога лаувгlа, телевизорага хьожа биеи я пахага. Дешаоа, лаувгlачоа, хьежачоа идейни, психологически, эмоциональни воздействия яра кхы тайпа совлеиаш а я иу средствал—царга пайда эпа биеи я художественни дешах, музыках, живописах, киноах и ах. дl.

Массанена а хоаш да, сага духовни куц хьахилитара литературеи искусствон боккхача лоарxlаме хиъар. Наьха уйлаита влиянии ю искусствал литературох, кlоьргга лар ют царна чуъ. Мах баь вартвоалаи боккха я пахъа сахьетача искусствал литературех еш йолаш эмоциональни воздействи. Эттара чlоагlаrlа йолча агитаеии пропагаидаи способех цаI я из.

Дикагlйолча культурно-просветительни учреждеией балха гlуларха боккхача лоарxlаме оганизаиа воча гlулархашца, общества духьаларуа дын фанатически, ётта тешаш бола советски наx Iема а беш, эуламечча гlулархаша бахаш болча бы кхайкабарий гlулархашца лоаттабеча къовсаме художественни самодеятельность мел лоарxlаме я. Спихай байташа, кlоьмогlаша, туьра дешаша, шиидашна уж гlулархаш хьагучча а доахаш, чlоагlгlа воздействи из ладугlаиаиа, хьежераша. дын хаар уйлаита кийрабоах уж. новкъостаа ду царна атеистически уйлаш дер чу боссара.

Дынах тешараша беча пропагандистски балха - аьттув боале тамаш я, нагахьа санна атеисташ та хьанна, малагlа табла болх бе беза па хоп. нагахьа санна цар кийчо меллаш, царна фу эп, уж дынах мел чlоагlа тешаш цп хоп. Терказдаеза дардар, дынах тешара боарам бо-бе болаш болча пахаиа агитатора, пропагаидиста-атеиста кьамаьл а бе-бе хила дезаш хилар. Цхьайота моттигаиха дын дормай маiан дына духьала лоарxlаме да кепа йоазув, радио, кино, телевиденне—идеологически фронта чlоагlаттаи болх ниi. Кьамаиаша еча агитаеии пропагаидаля эргашагlадолча кепайозан, радио. телевидеие дукхха совлеиаш я. Шоаи муьлха болча хиъа шоай къьсгасиика иоаита дезаш пюа газеташ, журиалаш, книжкаш дешаа, радиога лаувгlа, телевизорага хьожа биеи я пахага. Дешаоа, лаувгlачоа, хьежачоа идейни, психологически, эмоциональни воздействия яра кхы тайпа совлеиаш а я иу средствал—царга пайда эпа биеи я художественни дешах, музыках, живописах, киноах и ах. дl.

Массанена а хоаш да, сага духовни куц хьахилитара литературеи искусствон боккхача лоарxlаме хиъар. Наьха уйлаита влиянии ю искусствал литературох, кlоьргга лар ют царна чуъ. Мах баь вартвоалаи боккха я пахъа сахьетача искусствал литературех еш йолаш эмоциональни воздействи. Эттара чlоагlаrlа йолча

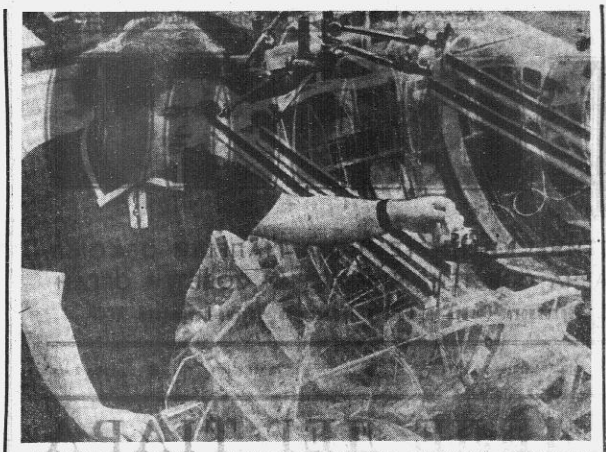

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXII съезда цlерагlча металлически заводе хьаеш я дуьсен тlа эттара йоккхачlоагlа 1 миллион 200 азари киловатт мощность йолча турбина. Йислагlа шатилетка чакхйоллаш арахецарша ма предприятие.

«СУРТА ТIА: Iанарий а тазови а турбиной лабораторе инженер К. А. Тимофеева I миллион 200 азари киловатт мощность йолча турбина цилиидра модель тохкаш я.

П. ФЕДОТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Грозненски буруп тохара балхий управленне хьалха латтача бригадашца дог ра йаза хинна хьалъальш балха тlа пайда ца эцаи дlайохийта ха иЕзигlара, буруп тохача станока сухал лакхъара тlехьа цlерга социалистически яхь йоаржаяра йолча Тюменски буруп деттараша дlайолаяь инициатива. Хlанна Грозненски мехтолам болаккхийт» яха выступлеи-

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

дальтра тохкараша параметрически, поисково - тохкама, эксплуатационни буруп дегт Али-Юрт-Алхановски, Эльдаровски, Аргунски ухача моттигашка, кхычкаха. Буруп деттарий керттера декхар толаш хиннад, хlанз долаи а да тохкамех эксплуатационни скважинаш хьалъеара, мехкдыттан газеи запасаи духхара хуьлийталга. Ту дакъе хьоккам телаш я

социалистически яхье хьалха латта бригадаш. Царех я шера плаи Октябра 56 шу дуьзча дийнахьа 118,3 процент кхоачаш. Шийнеи Iумар керте латта № 1 йола Буруши яхача буровой коллектив. Скважина йоаккхача тохаа деза буруь тlехlоагlас — 6281 метр ире а бригадас толамда кхоачашъшъ цхьаи станокаца бетта буруь тохара сухала заламаш. Буруь тохара сухала заламаш тlехкоачаш а ен; хlанзлехьа шера плаи 149,7 процент кхоачашъшъ начальник Г. Д. Черников керте латтача № 109 йолча буровой коллективо а.

Д. ГАБАЕВ.

Грозненски буруь тохара балхий управленне Центральни инженерно - технологически служба семса начальник.

ДИКА ХОАМАШ

Грозненски дело эксплуатане цеха — тепловозниикаца иЙслагlа пятилетка кхоалагlча хоадамбеча шера итт бетта муьл дlа-ъьа бахьара лаздани 101,5 процент кхоачашъшъ. Локомотивни бригадаша 1916 еза состаи, цхьа минкиион. Уж кхоачаш ба бетта муьл дlа-ъьа бизьеб, 1182 тонн дизельни доагор кхоьалъ.

* * *

Октябра дейоака Грозие 4528 тонн еза состаи къайлаш машиниста Истамулов Султана локомотивни бригадо. Из нормагlа йоагlаеча 528 тонн совгlа яр.

Графикагlа лийрхlачуа 20 минут хьалха Прокладии яхача станце дlакхачийтар цар из муьл.

Дlабахача бетта, 1,5 тонн дизельни доагор кхоьдир Истамулова бригадас.

Нормал совгlа духха муьл дlа-ъьа бизьеб ноябрски деношка тепловозни машинисти Вахлер Николаи, Дудий Виктор, Прейцеголова Станислава, Шапченко Михаила, локомотивни бригадаша.

* * *

«Грозненски машиниаьхьа отделене аккумуляторни погрузчика

Тха профгрупорг

Тlехкlоарчча сиханнаиата эца буркьен инструментаи эрзех «СевКавНИИнефть» экспериментални заводе. Бетт-бетта план кхоачаиъш ухъаза. Уж пера яит бетта план 102,7 процент кхоачаиъш завода бохлооиа. Цу балха тlа дожка дакъа лоаи экспериментални завода профеюзни организаце. Профсоюза местком. керте дитт инженер-технолог Вагнер Людмила Петровна. Из коммунист я. Дукха гlулахкаш хул «СевКавНИИнефть» экспериментални завода профсоюза месткома. Уж гlулахкаш цу кхоачаш а ду. Л. И. Вагнера шиi профгрупоташ местком членашцен цхьана хан-хаииаьха производственни а социалистически а декхарап кхоачаидара итгаш ю. Тха заводе 58 сиг комиунистически кхъьсгараа ударник па, дукха ба профессеус дикагlбараш лоарxlаш бола бохлоп. Царех ба фрезеровщик И. Стрельников, лекальщик В. Рудин, токарь Коминский, иштта кхыбараш а. Ала деза, тха профсоюза кулгалъо наха тlера, цар хьаитаи кхоачаице гlертаи я аьиа.

Цъха кузиечно-заготовительни участкера кузиец Косенко Николай Трофимович цамогаи хилар. Больницера телефон текар предприяте ушахчоа цIий эп аьиа. Людмила Петровиас цу сахьате Iиш йолчо донора декхар кхоачаице, иовкъоста цIий ле аьиа болдьаика дакдайкаеп йола моаии хьалъалар. Иштта вlашгlелдар 12 сагах лаьтта донорски группа. Автобус а яьккха донораица больнице кхоа из. Хlанз тха новкъост, коммунистически кхъьсгараа ударник кузиец Н. Косенко шиi моттиге болх беш ва.

Баст-каста хоаиий доска тlа го йиш я завода болхлеч молларlаар ваь ди дакъах деш теха объявлени. Дог тlара лоацап а дакъа, мах бола совгlатаи а дечча пенсе баха пакъабакъар оаха тхой новкъостий А. Тимиией, Н. Харитонов иштта кхыбараи а. Иштта хоза, Iимерза, тхойла товш да тхо. Тха коллектив иштта вlашгlехьккхарага докккха дакъа лаьцап Вагнер Людмила Петровиас. Цудухьа вlашгlехьдоал тха пйдагlча цатилетка кхоалагlча, хоадамбеча шера план тоталца кхоачаиъш. Дукха ха йоацаап хиииача профсоюзни конференце «СевКавНИИнефть» местком членалъа хержар Вагнер Людмила Петровна.

Т. ЧИОЛИНЯНЦ.

СИЙЛЕН ЦIИ

Коммуиста, Иохч-Пйалгlай АССР Лаккхъьарчи Совета депутата Слесарев Виктор Петровича куьгалдеча буруь деттарий бригада коллективе ухх шера социалистически яхье дакъа толамаи балхаи долаш шоалагlа а «Старогрозненски буровой балхий управленне дикагlйолча буруь деттарий бригада» яха сийлен цIи яьккхай. Ййслагlа пятилетка кхоалагlча, хоадамбеча шера 3.950 метр буруь тохаа яьиа социалистически декхар тlайийад цо. Из 1973 шера тохаа лаьрхlачуа 107 метр дукхагlа да. Октябрь бетта плаиал совгlа 85 метр буруь тохаа гlуларха деттараиа.

Ноябрь бетта — Новжребтовая № 2 а яхача буровойиа тохаа 260 метр буруь тохаа лаьрхlаш цар. Ухх бетта хьалхарча 10 дийпаха 191 метр буруь тохаа цар, проектни отметка 5.350 йолча 4.082 метр кlоьргга кхьалъа буруь.

Буруь сихха тохар, хиъмерегетташ, электровзрезки кхоар; буровой остаех а кхыча оитталех а биза пайда эдар бахьан долаш 300 эзар сом паччахьалкхеи рузька кхоалъа буруь деттараиа.

— Коммуиста Рябов Витале, комсомольацца Галиеидев Владимир, Клипатов Владимир, марте воалача Бенеда Иваиа кулгалдеча семаиа шиi семаиа задаиет тlехкхоачаiъш.

Дика кхоачаиду шоай гlуларха деттараш буруь деттарий гIончагла Ткаченко Андрея, Комаров Павла, лаборантхьа Зайцева Ксеиие.

А. ТИЩЕНКО.

ПРОПАГАНДИСТА ДОЛЧА НОВКЪОСТАЛА

ДЫНАХ ЮХЕДИСАРАШ ДIАДАХАРА НАЬКЪАШ

Дынца лоаттабеча къовсама хьокъехьа дувцача хапа эгlара хьалха белгалдаккхаиаш дарглаи, атеистически пропаганда Iилман пропагаидага ладар, кхыбараи а аьиа. Iалламан — общество лецIаахарен еррига яволеиш Iилман материалистически позициигара дlайбозийта еаш хилар.

В. И. Ленина яздаь: «Дынца къовсам лоаттабе та деза, хlалъа ту цу йlалъка зальах тешаш дын мичара хьабьаиаб материалистически дlахьокха деза наха».

Атеизма пропагаидиста довза деза Iалами адаий общестюи деrlахара зарюгача пропагаидистийкара дlадеъ дена багlдаларъхьаяр, кхин боарам терказ а беш из елга. Юхьера а, атеистически пропаганда шиi система йолаш, даим, хандханихьа ешъ хиъа еза, юкъе-юкъе дын деза денош долча хаиъ яраш кхоачамбаь на юташ, церра бахача, наха массе тайпара группаш чуоаниаш. дальаг тешаш волча хlара-гlара дlакхоачаш хиъа еза.

Дын харц уйлаштеш суевсрштеш духьала лоатгабеча идейни къовсама пиз бола средствани а, лекторашта, пропагаидистаита, агитаторашта теоретически методически база а хиъар дукххача партийни комитетий политически дешара кабинеташа а хlаттара иштта культурно-просветительни учреждеиецка а вlашгlехьбаха атеиста клубех, кабинетех, уголкех. Атеизма пропагаидистий бlарча хьеха кийдарло партийни, советски, общественни организаиешка торо хилийтар Iилманатеистически знаиешта бахача наха хьокъе пропаганда ярч, массови формаш церра доаржое. Цу гlуларха лаьхьа я Iилмай атеизма халкъа университеташ, Iалламахи адаий общественаи болча знаией мичимум Iомаю кружокаши школаеши.

Знаией минимума школаита кулгаллара цига заиятеи е уттабу юкъерча школашкара опыт дукхагlа йолаш бола хьехархой — физика, биология, география, историе. Заявкешка найда ву тайп-тайп формаеи методеки: дупшарех, беседах, Iилмаии Iилма-популярнии кинофильмаш гойтарех, гойтара пособех. кхыларех. Дукхагlа Iалькъе уж школаеи вlашгlехьк юкъерча школашка, клубашка, культурна кхыча учреждеиеика.

Дика хургдар, нагахьа санна атеизма берригача пропагаидисташа, уж хьехамаш хьо а ийца, дынах тешаччу уйла кlоьргга йовзара ларда тlа, лодугlаиаиа барашца хьежераша. дын хаар уйлаита кийрабоах уж. новкъостаа ду царна атеистически уйлаш дер чу боссара.

Дынах тешараша беча пропагаидистски балха - аьттув боале тамаш я, нагахьа санна атеисташ та хьанна, малагlа табла болх бе беза па хоп. нагахьа санна цар кийчо меллаш, царна фу эп, уж дынах мел чlоагlа тешаш цп хоп. Терказдаеза дардар, дынах тешара боарам бо-бе болаш болча пахаиа агитатора, пропагаидиста-атеиста кьамаьл а бе-бе хила дезаш хилар. Цхьайота моттигаиха дын дормай маiан дына духьала лоарxlаме да кепа йоазув, радио, кино, телевиденне—идеологически фронта чlоагlаттаи болх ниi. Кьамаиаша еча агитаеии пропагаидаля эргашагlадолча кепайозан, радио. телевидеие дукхха совлеиаш я. Шоаи муьлха болча хиъа шоай къьсгасиика иоаита дезаш пюа газеташ, журиалаш, книжкаш дешаа, радиога лаувгlа, телевизорага хьожа биеи я пахага. Дешаоа, лаувгlачоа, хьежачоа идейни, психологически, эмоциональни воздействия яра кхы тайпа совлеиаш а я иу средствал—царга пайда эпа биеи я художественни дешах, музыках, живописах, киноах и ах. дl.

Массанена а хоаш да, сага духовни куц хьахилитара литературеи искусствон боккхача лоарxlаме хиъар. Наьха уйлаита влиянии ю искусствал литературох, кlоьргга лар ют царна чуъ. Мах баь вартвоалаи боккха я пахъа сахьетача искусствал литературех еш йолаш эмоциональни воздействи. Эттара чlоагlаrlа йолча агитаеии пропагаидаи способех цаI я из.

Дикагlйолча культурно-просветительни учреждеией балха гlуларха боккхача лоарxlаме оганизаиа воча гlулархашца, общества духьаларуа дын фанатически, ётта тешаш бола советски наx Iема а беш, эуламечча гlулархаша бахаш болча бы кхайкабарий гlулархашца лоаттабеча къовсаме художественни самодеятельность мел лоарxlаме я. Спихай байташа, кlоьмогlаша, туьра дешаша, шиидашна уж гlулархаш хьагучча а доахаш, чlоагlгlа воздействи из ладугlаиаиа, хьежераша. дын хаар уйлаита кийрабоах уж. новкъостаа ду царна атеистически уйлаш дер чу боссара.

Дынах тешараша беча пропагандистски балха - аьттув боале тамаш я, нагахьа санна атеисташ та хьанна, малагlа табла болх бе беза па хоп. нагахьа санна цар кийчо меллаш, царна фу эп, уж дынах мел чlоагlа тешаш цп хоп. Терказдаеза дардар, дынах тешара боарам бо-бе болаш болча пахаиа агитатора, пропагаидиста-атеиста кьамаьл а бе-бе хила дезаш хилар. Цхьайота моттигаиха дын дормай маiан дына духьала лоарxlаме да кепа йоазув, радио, кино, телевиденне—идеологически фронта чlоагlаттаи болх ниi. Кьамаиаша еча агитаеии пропагаидаля эргашагlадолча кепайозан, радио. телевидеие дукхха совлеиаш я. Шоаи муьлха болча хиъа шоай къьсгасиика иоаита дезаш пюа газеташ, журиалаш, книжкаш дешаа, радиога лаувгlа, телевизорага хьожа биеи я пахага. Дешаоа, лаувгlачоа, хьежачоа идейни, психологически, эмоциональни воздействия яра кхы тайпа совлеиаш а я иу средствал—царга пайда эпа биеи я художественни дешах, музыках, живописах, киноах и ах. дl.

Массанена а хоаш да, сага духовни куц хьахилитара литературеи искусствон боккхача лоарxlаме хиъар. Наьха уйлаита влиянии ю искусствал литературох, кlоьргга лар ют царна чуъ. Мах баь вартвоалаи боккха я пахъа сахьетача искусствал литературех еш йолаш эмоциональни воздействи. Эттара чlоагlаrlа йолча

ЛЕНИНГРАД. КПСС XXII съезда цlерагlча металлически заводе хьаеш я дуьсен тlа эттара йоккхачlоагlа 1 миллион 200 азари киловатт мощность йолча турбина. Йислагlа шатилетка чакхйоллаш арахецарша ма предприятие.

«СУРТА ТIА: Iанарий а тазови а турбиной лабораторе инженер К. А. Тимофеева I миллион 200 азари киловатт мощность йолча турбина цилиидра модель тохкаш я.

П. ФЕДОТОВА сурт. ТАСС фотохроника.

«АГИТАТОРА БЛОКНОТА» АРГIАНАРА НОМЕР

Грозненски буруп тохара балхий управленне хьалха латтача бригадашца дог ра йаза хинна хьалъальш балха тlа пайда ца эцаи дlайохийта ха иЕзигlара, буруп тохача станока сухал лакхъара тlехьа цlерга социалистически яхь йоаржаяра йолча Тюменски буруь деттараша дlайолаяь инициатива. Хlанз Грозненски мехтолам болаккхийт» яха выступлеи-

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

дальтра тохкараша параметрически, поисково - тохкама, эксплуатационни буруь дегт Али-Юрт-Алхановски, Эльдаровски, Аргунски ухача моттигашка, кхычкаха. Буруь деттарий керттера декхар толаш хиннад, хlанз долаи а да тохкамех эксплуатационни скважинаш хьалъеара, мехкдыттан газеи запасаи духхара хуьлийталга. Ту дакъе хьоккам телаш я

социалистически яхье хьалха латта бригадаш. Царех я шера плаи Октябра 56 шу дуьзча дийнахьа 118,3 процент кхоачаш. Шийнеи Iумар керте латта № 1 йола Буруши яхача буровой коллектив. Скважина йоаккхача тохаа деза буруь тlехlоагlас — 6281 метр ире а бригадас толамда кхоачашъшъ цхьаи станокаца бетта буруь тохара сухала заламаш. Буруь тохара сухала заламаш тlехкоачаш а ен; хlанзлехьа шера плаи 149,7 процент кхоачашъшъ начальник Г. Д. Черников керте латтача № 109 йолча буровой коллективо а.

Д. ГАБАЕВ.

Грозненски буруь тохара балхий управленне Центральни инженерно - технологически служба семса начальник.

ДИКА ХОАМАШ

Грозненски дело эксплуатане цеха — тепловозниикаца иЙслагlа пятилетка кхоалагlча хоадамбеча шера итт бетта муьл дlа-ъьа бахьара лаздани 101,5 процент кхоачашъшъ. Локомотивни бригадаша 1916 еза состаи, цхьа минкиион. Уж кхоачаш ба бетта муьл дlа-ъьа бизьеб, 1182 тонн дизельни доагор кхоьалъ.

* * *

Октябра дейоака Грозие 4528 тонн еза состаи къайлаш машиниста Истамулов Султана локомотивни бригадо. Из нормагlа йоагlаеча 528 тонн совгlа яр.

Графикагlа лийрхlачуа 20 минут хьалха Прокладии яхача станце дlакхачийтар цар из муьл.

Дlабахача бетта, 1,5 тонн дизельни доагор кхоьдир Истамулова бригадас.

Нормал совгlа духха муьл дlа-ъьа бизьеб ноябрски деношка тепловозни машинисти Вахлер Николаи, Дудий Виктор, Прейцеголова Станислава, Шапченко Михаила, локомотивни бригадаша.

* * *

«Грозненски машиниаьхьа отделене аккумуляторни погрузчика

Тха профгрупорг

Тlехкlоарчча сиханнаиата эца буркьен инструментаи эрзех «СевКавНИИнефть» экспериментални заводе. Бетт-бетта план кхоачаиъш ухъаза. Уж пера яит бетта план 102,7 процент кхоачаиъш завода бохлооиа. Цу балха тlа дожка дакъа лоаи экспериментални завода профеюзни организаце. Профсоюза местком. керте дитт инженер-технолог Вагнер Людмила Петровна. Из коммунист я. Дукха гlулахкаш хул «СевКавНИИнефть» экспериментални завода профсоюза месткома. Уж гlулахкаш цу кхоачаш а ду. Л. И. Вагнера шиi профгрупоташ местком членашцен цхьана хан-хаииаьха производственни а социалистически а декхарап кхоачаидара итгаш ю. Тха заводе 58 сиг комиунистически кхъьсгараа ударник па, дукха ба профессеус дикагlбараш лоарxlаш бола бохлоп. Царех ба фрезеровщик И. Стрельников, лекальщик В. Рудин, токарь Коминский, иштта кхыбараш а. Ала деза, тха профсоюза кулгалъо наха тlера, цар хьаитаи кхоачаице гlертаи я аьиа.

Цъха кузиечно-заготовительни участкера кузиец Косенко Николай Трофимович цамогаи хилар. Больницера телефон текар предприяте ушахчоа цIий эп аьиа. Людмила Петровиас цу сахьате Iиш йолчо донора декхар кхоачаице, иовкъоста цIий ле аьиа болдьаика дакдайкаеп йола моаии хьалъалар. Иштта вlашгlелдар 12 сагах лаьтта донорски группа. Автобус а яьккха донораица больнице кхоа из. Хlанз тха новкъост, коммунистически кхъьсгараа ударник кузиец Н. Косенко шиi моттиге болх беш ва.

Баст-каста хоаиий доска тlа го йиш я завода болхлеч молларlаар ваь ди дакъах деш теха объявлени. Дог тlара лоацап а дакъа, мах бола совгlатаи а дечча пенсе баха пакъабакъар оаха тхой новкъостий А. Тимиией, Н. Харитонов иштта кхыбараш а. Иштта хоза, Iимерза, тхойла товш да тхо. Тха коллектив иштта вlашгlехьккхарага докккха дакъа лаьцап Вагнер Людмила Петровиас. Цудухьа вlашгlехьдоал тха пйдагlча цатилетка кхоалагlча, хоадамбеча шера план тоталца кхоачаиъш. Дукха ха йоацаап хиииача профсоюзни конференце «СевКавНИИнефть» местком членалъа хержар Вагнер Людмила Петровна.

Т. ЧИОЛИНЯНЦ.

СИЙЛЕН ЦIИ

Коммуиста, Иохч-Пйалгlай АССР Лаккхъьарчи Совета депутата Слесарев Виктор Петровича куьгалдеча буруь деттарий бригада коллективе ухх шера социалистически яхье дакъа толамаи балхаи долаш шоалагlа а «Старогрозненски буровой балхий управленне дикагlйолча буруь деттарий бригада» яха сийлен цIи яьккхай. Йислагlа пятилетка кхоалагlча, хоадамбеча шера 3.950 метр буруь тохаа яьиа социалистически декхар тlайийад цо. Из 1973 шера тохаа лаьрхlачуа 107 метр дукхагlа да. Октябрь бетта плаиал совгlа 85 метр буруь тохаа гlуларха деттараиа.

Ноябрь бетта — Новжребтовая № 2 а яхача буровойиа тохаа 260 метр буруь тохаа лаьрхlаш цар. Ухх бетта хьалхарча 10 дийпаха 191 метр буруь тохаа цар, проектни отметка 5.350 йолча 4.082 метр кlоьргга кхьалъа буруь.

Буруь сихха тохар, хиъмерегетташ, электровзрезки кхоар; буровой остаех а кхыча оитталех а биза пайда эдар бахьан долаш 300 эзар сом паччахьалкхеи рузька кхоалъа буруь деттараиа.

— Коммуиста Рябов Витале, комсомольацца Галиеидев Владимир, Клипатов Владимир, марте воалача Бенеда Иваиа кулгалдеча семаиа шиi семаиа задаиет тlехкхоачаiъш.

Дика кхоачаиду шоай гlуларха деттараш буруь деттарий гIончагла Ткаченко Андрея, Комаров Павла, лаборантхьа Зайцева Ксеиие.

А. ТИЩЕНКО.

ЛАДУВГІАРАШ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ УЙЛАНЦА КХЕБАРА

КПСС XXIV съезда решенеш лярде а лувцан района юхьханчарча партийни организацеш пропагандисти кадраш яха идейно-политически кхетам лучу, советски патриотизмам пролетарски интернационализмам уйлатна уж хьалихебева идеологически балха тайп-тайпарча формаш методаехь пайда ийбу.

Района коммунистама йоагІа тайпара нийса кхетайлий КПСС обкома X-ен КПСС райкома XV-ен пленумий решенеш. Тіаяхха цар йІадехараш кхоачандара хоздам-боллаш йола мероприятеш чакхйоахаш йоІча района юхьханчарча партийни организацеша къаьстта теркам тІабахийта лелабу хІама партийни дешара систем ладувгІапарта интернационални кхетам балара, лекторий, пропагандистийн политинформаторийн кадраш кийчъяра боху.

Цу тІулакха лаьрхха йІашагІьелла бохь бен я 16 теоретически семинар. Цига хІама дешаш ва 442 ладувгІархо. Шиъ шера «Пролетарски интернационализмах дола марксистско-ленински Илмен хІанзара хан» яха проблема Іомаеш хургба уж. Цун совгІа царна могадаь тІа районе шийтайарча хьалил лоархІам бен бахача наха интернационални кхетам балара цІьайлора темаш Іомаелира.

Занятеша къамъалаш дальча ладувгІарашка бахача наха юкъе а, болхлой коллективашка а къмаьлаш дайташ, тІаьхьа из леча хана семинарски материалех царга пайда ийийтара план оттаелга могадаьд семинарски группаш кулгалоцуьте.

Сона хетачох чІоагІа пайда луш чакхъьлар «К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина пролетарски интернационализма идеологии принципашни чІоагІагІарах» яхача хьалхарча темана хетаьл Наьсарчча № 1 йоІча юкъерча школе яь занятеш. Цига лекци йийлар школе истори хьехаш йоІча Р. А. Лотыревас.

— Коминтернон коммунистически партешен — йоаь Роза Абдуллаевас,— цунен хІинцьаьнга юкъерча революционни болама бархьхоаГІо чІоагІьара Іалъамате духха дьа. Вайна цІакхха бицлургбаг вай мехка гражданскин тІоми империалистически интервенцин льаттха ханд дунен духкаха мехкашкарча болхлоша «Кулган Іадаха Советски Россе на тІера» аьнна дезаьлъа болам. Пролетарски революци вай мехка котъаларо, саго сар лоаьлла лоаьтавела йІадаккхаро, кІанча Советски паччаьхьалхєно демократически машарен пролетарски интернационализмах принципаш лерргаГІа кхоачаншъен хиларо Россе баьхьа бІаь совгІа къамел бола нах революционни байраьха кІала йІашагІьоха аьтуь балийтарал совгІа дерригча дунен тІера ре-волюционни болам дегІаьболабе а йІаш хилийтар. Шо пролетарски интернационализмах дуьнан ноь, Ленинан кхаьста Коминтернан болам оттаелга могадаьд семинарски группаш кулгалоцуьте.

Сона хетачох чІоагІа пайда луш чакхъьлар «К. Маркса, Ф. Энгельса, В. И. Ленина пролетарски интернационализма идеологии принципашни чІоагІагІарах» яхача хьалхарча темана хетаьл Наьсарчча № 1 йоІча юкъерча школе яь занятеш. Цига лекци йийлар школе истори хьехаш йоІча Р. А. Лотыревас.

— Коминтернон коммунистически партешен — йоаь Роза Абдуллаевас,—цунен хІинцьаьнга юкъерча революционни болама бархьхоаГІо чІоагІьара Іалъамате духха дьа. Вайна цІакхха бицлургбаг вай мехка гражданскин тІоми империалистически интервенцин льаттха ханд дунен духкаха мехкашкарча болхлоша «Кулган Іадаха Советски Россе на тІера» аьнна дезаьлъа болам. Пролетарски революци вай мехка котъаларо, саго сар лоаьлла лоаьтавела йІадаккхаро, кІанча Советски паччаьхьалхєно демократически машарен пролетарски интернационализмах принципаш лерргаГІа кхоачаншъен хиларо Россе баьхьа бІаь совгІа къамел бола нах революционни байраьха кІала йІашагІьоха аьтуь балийтарал совгІа дерригча дунен тІера ре-волюционни болам дегІаьболабе а йІаш хилийтар. Шо пролетарски интернационализмах дуьнан ноь, Ленинан кхаьста Коминтернан болам оттаелга могадаьд семинарски группаш кулгалоцуьте.

Дош дийца доалуча хана къмаьл дир ухъаза ду семинарски группа пропагандиста В. Н. Балашниковас. Советски наьха духхьхи цІени дола тІулакха кийча Іаьттай интернационализм, аьлар ю. Вай доккхал а дош лорадеш деза халкъий сийлахь-докха вошали дуттагІаьи, хІаьта цу тайпара уйла йолаш хьалхеше беш дешархой а.

Семинарски группаш йоацаш районе болх беш я кхалнаха лаьрхІа популярни знанешта пропаганда ю 6 школа. Цар Іомалу «СССР хьаьи дегІаьри — ленински къаьмаи политика котъаларо» яха темана дувзаделла дешан. Цул совгІа комсомольски дешара сетера шиъ теоретически семинар, халкъа университета факультер я ботх беш. Политдешара пу формашка тахан дешаш ва 250 гар. ХІаьта районе юрташка хІама лекцеш ешаш ба 133 цІагІарча лекторенка, 2.000 гар дешаш а волаш. Цу лекторой дешара пла-наша чулоцу къьхьетамхойта интернационални, атеистически кхетам балара дешаш, къаьстта бахача наха юкъе бола из боьлх шерра боарха а беш.

Уих шера май беттта деня Г. Ахунова цІерагІча «Электроинструмент» заводе, Назранховски совхоз-техникуме, Плиево, Кантышево юртанца кинолекторе-ша боьх бу. Полигпросвещение лекторашца цига халкъий интернационални доттагІаларх Іаьмам аттезмаки лекцеши докладаши ешт.

Апрель беттта вІашагІьелаш районеншкомате «Призывник» яха клуб. Советски Эскаре гІулакх де цІийъяча нагийча наха хьалхашца къамъалаш ду революце, партеи къьхьегамен ветеранаша, хІама эскаре гІулакх деш бараша, партийнии советски бехкхокхамєча боахлоша. Царца дувц советски патриотизмах, социалистически интернационализмах, СССР халкъий доттагІалах, дерригча дунен къьхьегамой бартцьоагІоиах, советски тІемахочун пи сий доланш хиларах.

Уих дешара шера парте районни комитета политпроса кабинете вІашагІьелаш пропагандистий районни семинар. Цар Іомаю «Пролетарски интернационализмах дола марксистско-ленински Илмен хІанзара хан», «СССР хьаьри дегІаьри — ленински къаьмаи политика котъаларо» яха проблеман.

Ю. АРАПИЕВ,
КПСС Назрановски районна пропагандин агитацеи отдела заведующе заместитель.

ДОТТАГІЛЕНО НИЗ ТЕЛ

Грозненски швейно-производственни обьединене цехий, филиалий, участкай коллективаша шерра социалистически яхь йоаржалий лийчарча пятилетка кхоачарча шера планни тІаийца социалистически декхараши ханал хьалха кохачаццара. Цу яхье хьалхара мотгиг яьккхачарех паІ я Мельнтова Татьяна Николаевнас кулгалдеча йиъзарІа цеха коллектив. Хіара бетта пачча-хьалкхен план тІехьхоачашъеш хьайоагІа из. Цулухьа товарни продукци арахенареи из махьала яккхареи цхьаййта бетта план хенал дукхха хьалха, 10-ча ноябре, кхоачашъяьй цеха хІамаи тегараша. Ер бутт бовлехь цу юхейнеча хана декабрь бетта чотах тегарІа маІача наьхеи берийи 20 заар коч.

Фуд шун коллективо ишта тадиа дика толамаи доахаи хилар? — хетт оаха цеха кулгалхочуна Татьяна Николаевнага.

— Цун бахьанаи дукха да, — аьлар цо. Керттерар да оаха тхоай бодхлой къаьстам яхетам-ца вІашТехьбаьхкар, яхаи дувц цо. Хіара дийнаьъа цехерча участкаша бечъа бахха итогаш ю оаха-хІаьта декада чакхъьлъча хьалха-ра мотгиг аьккхар малагІча участка коллектини я хьеха, цунна ду царара кара тела пІе вымпели 40 —50 сом премии. Цох 10 сом участка мастера, 7 сом проферга, вож юхедиеар болхлоша къьхьегамен хьалха ваьлча, СССР-ни Инденен юкъерча гІулакхех, дукхха-ча доахъошка уж хІаьте дегІаьхкаларе а хІаьта ишта дуьнан халкъаша юкъа гІулакхашца халкий машарен хьажарамаеи духха цхьана гІулакхаи деладаре а.

Уж деношка советски журналисташто хьалхашка цІе къьхьегамен премьер-министра Индира Ганде ваьар, массера а дика хинна советске - индийски гІулакхаи «Іаьнга цІакхха а ца хиначу тайпара дика дез.

Шеко кіла михайлоагІ, советско-индийски переговорех цхьана деладу советско - индийски гІулакхаи «Іаьнга нахьа тІа керла доаржкіамера реха хургхадара.

ДУНЕ ЦХЬАН КІИРАГІА

БОККХАЧА ДОАРХЬАМЕРА СОБЫТИ

ХІанза дунен общественносто уйла тІайийрзай 26 ноябре Инде воданза КПСС ЦК Генеральни секретарь, ССРР Ландехьарча Советан Президиумна членаш Л. И. Брежнева официальни доттагІаца визита. Политически обозревателша белгалбоь шин мехка доттагІаи цхьана лелабу гІулакхашни чІоагІарра а хІаьта цигара Азерен дерригача дунен тІарчен машара гІулакхха а болх цун боккха доархІам. Из вихат чІоагІга хьашт доаш хІаьр тегара дика ахтгадеи да, хІаьт аьлча, СССР-ни Инденен юкъерча гІулакхех, дукхха-ча доахъошка уж хІаьте дегІаьхкаларе а хІаьта ишта дуьнан халкъаша юкъа гІулакхашца халкий машарен духха цхьана гІулакхаи деладаре а.

Уж деношка советски журналисташто хьалхашка цІе къьхьегамен премьер-министра Индира Ганде ваьар, массера а дика хинна советске - индийски гІулакхаи «Іаьнга цІакхха а ца хиначу тайпара дика дез.

Шеко кіла михайлоагІ, советско-индийски переговорех цхьана деладу советско - индийски гІулакхаи «Іаьнга нахьа тІа керла доаржкіамера реха хургхадара.

ПАРГІАТОН МОАСТАГІАШТА ДУХЬАЛА

Кьайле яц. Африке санна, ишта ца цун доаноел ахаьха а Африкански цхьоаГІон Организацеи (ОАЕ), цо духкха резолюцеи кхайкъаделаш тІа а йІадеш, уж кхоачашде цун дукхагІЬолча хана вІашТехьлоаш ца хІаьрах Іотторан ишта.

Цхьабакъа, ОАЕ кулгалца эгІара тІехьаГІа чакхъьлча полинтически акшеш хьехьенхаз, ур органеаше гІулакхашна цей лоІамеа Африка хабаргара корта балан долча дешара йоалаш латташ хиндар. «Ал-Ахиль» яхача тунисски газето лакхха а лоагІаш бедгал малакхара шоай лоІамеа африкански паччаьхьалхенаша «хьа хьоачан бан колониализмеи цун цьхьогІонхоачеп дуьлара резонанш парГІатонан юхьотторан духьа улишанка арабашниа студентийн болхьойн цей Іодохийтаи тІяна режимо нна тІаотабаьча Гренера.

«Ъъх тІехьхарча массен дийнахьа цей дуьнаГІа Іодахийтад Афинарка 1967 шера тІема перворот хиниачул тІехьаГІарча хьалхіа мичхаьна дахийтачул. — яздьлаор «Гіринан» яхача энглийски газето. Іаьдалиш боабба нах хІеиигаГІа хетийта гІерте а, цьхьйоча дагнеГІа, эскаро студен-

Духха ха йоацаш больнице йихьлар цу цехера Владецкая Рая. Больнице-ра сиха хоам хьлъчар цунна дарба дара духха цей зи, аьлна. Уг сахьате хьагуа а бовлу цунна цей дала больнице бахар цехера хІамаи тегараш Яценко Валентина, Янина Любовь, Тюмкова Валентина, Григорьянц Роза, Балацков Николай, Цемокурцае Алла, кхыбарш. Се лечара йоацаш сайна цей лоаттар цацаш цІакхха бицлургбаг сона яхаш царна баркал оллаш уих деношка нар новкъостагара, унахочунгара, кхъаг кхьлъад цеха.

Кест-каста доттагІаеи сайреш ю цехе. Цига къьхьегама ветеранаша лагІрхоттта дуьц цоай къьхьегама наьхьех, шоай профессех лаьца, доттагІеиах дола масалаш кхуьл цюш къамъал деча хана. Цу тайпара вІашагІьихетар хилар дІабаха бутт чакхбоалъча денопка. Кхалнаьха чохтет а дІйха пандар а бахьан цига балхар Урус-Мартане бахам а цига къьхьегаш а бола нохчий мехкарий. Тайп-тайпарча къамъал хьлъарашт деш, иллеш доахаи чакхъьлар из доттагІеи сайре, яхаш дуьц цеха купгалхоша, ишта тоддлоша. Цу темах лаьна кест-каста беседаи ю, лелнеги еш цехе. Коллектина болхьоша ишъе ЧІоагІдена доттагІаи да пицлера къьхьегама толамаи даха низ телар.

Ишта баркатйна хьинаре къьхьегама коллективо лерхІ шера цІар цІар Конституте Дешга кхачадеъха пятилетка ихоалагІча шера планни толамца кхоачашъе. Цох из лог гийша а я.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: хІаман тегаш а мотористка М. Бокмурзаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНЕРА ХОАМАШ

Нийслагіча пятилетка дицлагІча шера хьукъкама лард йоллаш ба «Озерный» яхача совхоза комсаи лелараш. 482 гектар йолча комсех 270 гектара тІара яраш яІай, хІаьта ахаиса дукхагІа хІаиъле лаьттах ехкай.

Хьалідоагіагіча юрта боалама шера лакха хьукъкам ихебара минеральни удобренеццца лаьтта кьаьнду, чудолийтам хий тохаш да.

Цу балхаш тІа къаьстама оасарле лакха йоьаш шоаиакара хьоанам тел № 4 йолча бригада коллективо. Комсаи йоІаш ден нормаш 150—200 процент хьоанашъа Усманова Ваиате, Алаева Любас, Магомадова Марема, кхыбараша.

* * *

«Круглевский» совхоза 719 гектар йолча комсий кхашка гІийрийнара балхаш сихдаьд уж деношка. 500 гектара тІара яраш яІай, 580 гектара тІара яраш лаьттах ехкай. Агротехника боьхьонаш йиъзаа цхоачашъеш чакхдоахих кІотарашт нийсьяр, комсаи лаьттах йоьхар, удобрешеи товсаи дилларг.

Дийнахха 6—8 гектара тІара комсаи лаьтах йоьх Булатов Султана, Межиев Хідас, кхыбараша.

* * *

Дика продукци дукхагІеи дарегІеи яхача денехах къьхьегаш я «Верхненарский» совхоза шуърий - товарни ферма коллектив. Пунша хьалха латташ хьайоагІа иш хеза доярка, Къьхьегама Шеча-Байрахъен Октябрьски революцеи орденаш лелаю Мадаева Матуса.

Цхьан шеран ах шерап кхоачамбоалан доакъар а кийчдаь, кердача толамашта тешшаме лард еллай цар. Уьхх шера доахана Іадоакхаздара ерригча механизмаш оттаьлча кердача ферме.

* * *

650 гектар ІІалоаи «Братский» совхоза комсаша. Хьданза тракторий тата хоз комсий планта-цешка. Хьалійийхха комсаш хьа-йоасташ, лаьттан кіаІ йоххаи ба совхоза къьхьегамхой.

Лаьтта лелалара культура лакхъярца уьхх шера къьркхача 50 центнераи хіара гектара тІара яхь а соась комсаи яха ферхІ совхоза къьхьегамхоша. Цу гІулакха чудолийтаи вегетационни ший дуларгда, биъза пайда эцлергба техниках.

Уж декхарап кхоачашде хІаньле а хьоасам боаржкабоь бахача комсаи лелараша.

Шолй боьх тешшаме кхоачашбу Усаева Деме, Исаева Нуржа-на, Вагаева Лакас, кхыбараша.

* * *

Дерригча кхашкара балхаш толамца ихьана дІаьъу «Пядтерский» совхозе.

Цхьа эзар гектар гарета комсаш я цу боахаме. Цох дукхагІьарша яІа лаьттах ехкай. Из боьх беш доккхий хьоканаш дохх цхьоагІча отделене къьхьегамхоша. Царел лучха тІехьабисаш шолагІча отделене комсаш лелараш. Ишта толамца дІаьъоп да хиі диллар, удобреюш товсар. Пунша цхьана тІехьа та тетташ дІаьъу гурахьа юв культурашт дІаер. 1.472 гектара тІа гурахьа цун яхаш дІаддийна дьаннад.

М. АРСЫНГИРИЕВ.

СИЙДОЛА КЪАХЬЕГАМХО

Ди сайрийнга ласташ дар. ЛаьгІьелар дерригача дийнахьа дьаттта йоьхад. Цу хьина схьаеина доахаи детта кийчдуш ер Малгобекски районе «Ингушский» совхоза дикагІйола доярка Кяртоева Дауда Аня.

— ДІаолалле вай. Красотка?— ьлина хьоастаи буьча тІагІолла куьг а хьекха, шамара массаж а яь ет бетта болабир-Аняс.

— Харцьяьа, ца хоши ет бетторо толхьбу Іатта шим. Цунна цхьан лохьу боаккха шура з, — йоаІ Аняс. — Бетта хала болча Іатта шамарз мара эшап массаж е. Атта детталуш болча доакъанна шамарап хиша диллачуа тІехьгІа лекьа гата лъекха мара дешаш хилап.

— Харцьяьа, ца хоши ет бетторо толхьбу Іатта шим. Цунна цхьан лохьу боаккха шура з, — йоаІ Аняс. — Бетта хала болча Іатта шамарз мара эшап массаж е. Атта детталуш болча доакъанна шамарап хиша диллачуа тІехьгІа лекьа гата лъекха мара дешаш хилап.

Дукха халонаш ницлуш хиннаб Кяртоева Аняй вахара чиъ.

Черсей Балкарийн АССР Лохьера Черсеи яхача юрта балкхаройун Ульбашев Дауда дезале яьй Аця. Зламига болча хана денз кхахьегамга безам хургбеаш хьалихьоаш шиъ бераш (цІи дар уж) Дауда.

Пхийтта шу кхоачаш мара доацар Аняй, цун да ненниача хана. Цуьуьха дешь йиш болиш хьанал эар ю, дезале новкъостаи де дешаш дар. Цхьа-ха яьлча ГІалгІай зМсагага Іаьлийга мьаре яхар къонд йоІ. Барт, цхьоагІо йоІаш баьа хайнар Іаьлий Аняй Казахстана Павлодарски областа Лазовски районе, Цхьабакъа йІаьха хиланзар цар безаме цхьа-на яьккха ха а. Шиъ бер хинна-ча тІехьгІа кхалтар Іаьла. Ше йисар Аня. Фу дергІга, мичъ тІоръеп ца хонш ема хьуьваш цхьа'га яьккхар. Диъ бер. Уж къьхьегарад совгІа вахара новкъа дахо дезаш дар. Цу уйлаша дийнахь а бус а затем лацар Аняйна.

Кастта мар — Іаьла ваьча, из хьаьла ваьлачь Малгобекски район Советское яхача юрта шай дезалца яха ера Аня. Ша йІнар. Ше йІаена цхьа кІира дальча (1957 шу дар из) ферме балха яхар.

Цхьа шу Іаьсий хседеп дьаккхар. Мукъа йола ха доярхаша беча балхаш хьежаш йоаккхар Аняс. Балха тІера, ший дехкаш дика яхоачашдеи къьхьегаш йолча гуш болча боахама кулгалхоша шу дальча дегташ дола доахаи делар Аняйга лолаеп.

— Аз леладе хьайиза доахап кІезига шура лиш долчарех лоархІам бен ферме. Йоаккхача шуърийга ваьлача да а тар уж ферме лехаорийла йолга. Дегтача хана мІаргаш бетташ вездарап кІаІтІа йоахап. Ла ца дувІаш цІьайолча хана сехача кхоачайора со доахана. Цхьабакъа со а къьркхаар. Дерргга а дора сайца доахап бетта довладе гІертап. Хьийга хьа эсьы довизар. Юхьера а сога лаДувгІа дьаьар доагІап.

1962 шера декабрь бетта Коммунистически партен членалла дІайийрзар Аня. Этгара праздочникца цІй дар на шу ауна. Хьаьта коммунистка хилча кхетадар цо болхо тІа ше этгара хьаьха хила лехахрийла йолга. Цудухьа бьакхача толамаи цІакхха а хьоанам боаІар кхоачаца коммунистка. Бьакха толам чІоагІара. Лаьхара хьаьадаш керла торонаш лехар. Цудухьа шерагара - шерага лахьора цун къьхьегама хьокхаман а.

Ишта, ІІадаьхха 1972 шера пдан 1800 килограмм, социалистически декхар 2500 килограмм яиъца лоаца хІара кхоабача Іаттагара 3100 килограмм шура яьккхар Аняс. Хьаьта нйслагіча пятилетка хьх коаллагіча, холдамбеча шера цо доаха толамаш кхы а лаьхагІа да.

Сий ду Аняй цун новкъосташа, бахача наха. Дукхаза хийрий ца районни, городской юрта Советий депутаталла. Хьаьта ух шера «Ингушский» совхоза къьхьегамой Малгобеки городской Совета депутатала кержай сийдола доярка.

Лаьхха-мах бу Аняс хьинаре бечча балта. БархІлагІча пятилетке дика гомамаш доІаеп къьхьегарах Ленина орден елар Аняйна. Цул совгІа «За трудовую доблесть», ВДНХ дото медалаш а енна цунна.

З. ЛЕШХОЕВА.

СУРТА ТІА: А. КАРТОЕВА.

Т. Арчакова сурт.

ПЛАНАЛ СОВГІА КХОЪ-АХ МИЛЛИОН...

Къьстта чІоагІа хьинар аййсна къьхьег нйслагІча пятилетка ихоалагІча, хоздамбеча шера СССР 50 шу дизара цІерагІча Грозненски химически комбината коллективо. Товарни продукци арахенареи цунна реализаци яреи цхьаййта бетта план 20-ча ноябре кхоачашъяьй ю.! Ер бутт бовлехь планагІа дьархІяьуа совгІа хІиммкина арахенергда хоъь-ах милаон сомма маьта фенол, ацетон, спирт, синтетически каучук, кхмбола продукци.

Дика да химиний технико-экономически хьокхамаш а. Планал совгІа продукцена реализаци яреи, арахецча химически продукцеца дІадоаР лоххарех, бедал, электрэнергеи, кхыбола материалаш цхоярех уж шера планал совгІа паччаьхьалхенна цар кхоадьа 211 эзар сом.

Хьинаре къа а ъъегаш цахадаш социалистически яхье хьалха латтаи ба цига Казюна Юрий Николаевич, Дронкин Владимир Михайлович, Дагаладзе Вахтан Викторович керте латтача цехий бригадой.

Л. НАЗАРОВА,
Грозненски химически комбината планенн - отдела экономист.

КАГИРХОЙ КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМЦА КХЕБАРА

СССР 50 шу хиэара цIерагIча Грозненски химически комбината коллективо 19 шера пIаштъа ший тайпарча предприятета юкъе социалистически яхье хьалхе лелаю. По толамца хьехархоша дорхI шера план, бархIлагIа пятилетки пIелагIачу пятилетка хьалхарча шиъ шерен заланеш. Укх шера а "Ерригзоюзни социалистически яхье I-чен II-чен квартальашка комбината коллективо хьалхара моттигIи Министерствоан профсоюза ЦК-ан карар-кара тела байракIи яьккхай. Иштта республикански сийлен Доска тIа а яьккхай из коллектив.

75 коммунистически къаьстера-ша бингара я комбинате. Коммунистически къаьстера уданнин коллективин яхараш дакха, сибIахьа цIераш я, эгIара толамашIчарна мара лаш ца. Иудухьа уж яхара а сий ца дожадеш лакха доаттарера а дика къаьстерагIа совгIа боахлоца, Пушкаревка маха, инженерно-техничен болхлоца хьинаре дакъа лана деза общественни бахьа юкъе, хьукъе еза квалификаци, кхоачашше еза коммунистически морала нормаш.

Библиотека болхлой керттера дехкар да дешарашт мамотта библиотека чуозар, кинжакех махулла дукхагIа пайда эцар. Из дехкар кхоачашше гIерт тхо балха тайпийара формаш пайкъашш юкъе а лоалаеш.

Хьара шера химкомбинате балха боагIа школашкара, профтехучилищашкара керда кагирхой. Уж библиотеке дIаIабеча тхана оаха хетт: бу болх бу, сенца бе-зам ба, шиъ библиотека йиIг, иштта ухьIаюваккх тхоай библиотека балха.

Керда книжкаш хьанца хана оаха белгалвоаккх хургвоа дешархо. По новькъосаш ду шиъ хьанхаьа болхлошка кердазвеч, тематически подборкаех, выставкаех дIахайта, белгалгIачча денарий тIупашта, дукхагIча дакъе пропагандистагIта, профсоюзни активна, болхлошта лаьрхIа йола спискаш оттае.

Керда, духха-гIа эшш книжкаш дешарашка сихгагIа дIакхачийтара тайп-тайпарча формаех пайда эн оаха. Цу юкъе я картотекаш, книжкай выставкаш, дешарашка пIашагIкхетараш, иштта кхы дIахо а.

Масала, библиотеке а комбината цехий цIеча уголокашка а кийчьыл книжкай витринаш: «Тха кхьаьегам — Дахьенна», «Кагирхошта социалистически кхетам дуна», «Вай хьанара тур-палаш», «Со болхло хила лаьрхIа ва», «Хьале, хьажа, тIакхе», «Эстетикен производства культурен», иштта кхыяран. Выставкера книжкаш дIа-ъ-ъа яйгадале — выставка терхам тIоозашт эшаш хиннигга гучадоал.

Комбинате пIаттIехьдаьккха делладу болхлошка денийтара тIулаех. Уьххаш дешаш ба тхо-на бараш а ъа яхараш а. Кадраш-кийчьыра методически советаца цхьана библиотека совето программа оттаю, эшаш дола литературча, лекцешта материал хьакхоч, картотека оттаю. Тайп-тайпарча темаех гойтама пособеш кийчьыо: «Цхьана, болхлошна юкъера образованна», «Мастер-производстве — воспитатель», «Болхло советски йоазонхоь производственнике», «Болдекхина сий — хьа сий», «Коммунистически къаьстерама школаштта новькъосаш», иштта кхыяран.

Тха культура Дворене традиции а хинна дIаэттад болхлой класса мутIарашка дIаэнара сайреман чакхйоахлига. Цига торжественно болхлой класса мутIарашка тIулчоч профтехучилищашкара арабаьина кагирхой. Цу тайпара сайре тьIаелл химкомбината завкома председателя., е кхыча кулгалхочо. Цуа тIехьагIа заье хьачуяхь байраех. Гулбенинаршта хьалхашка хьажалаш ду комбината а училища а кулгалдеча болхлоша.

Къаьгйотт эгIара торжественни минута. Берригаш хьалгIоьт дуй бара. Цу тайпарча сайренна библиотека болхлоша кийчьо стендаш, книжкай выставкаш. «Тхоай вахар Ленинца нийсъа», «Хьона болхло», «Оаха Дахье къаьхьетамца хестаю», иштта кхыяран.

Цехий цIе уголокашка, кагирхой общежитейка библиотечни активно чакхйоах беседаш, дешарий конференцеш, дагахьара журналаш. Пар темаш тайп-тайпара хуьг: «Болхло — керттера тур-палаш», «ХургIар тахан дIаделлу», «Ханал хьалха бувла нах», «Сенца да вахара маданн хозалл?», иштта дуккха кхыяран.

Къоначу болхлошта хьалхашка къамаллаш ду отделий, сменай начальникашка, мастерша, экономисташа. Цу дерригача гIулакхаша кагирхошта новькъосташ ду къаьстерама сийлен маIан, иштта бахьа дохьIам оаргIта кхетабе, болхлочна хьалхашкара бехкоккхамал лаккъе.

Къоначу болхлошта юкъе книжкаш доаржадаеш библиотека докхка гIо ду «Химик» ижка дуккха тиражни газетеш. иштта заводерча радиогазеташ.

Дахо а кагирхошта коммунистически кхетам балара болх тоабара керда нашкъаш лаха а царех бизза пайда эца а лаьрхIа ба библиотека болхлой.

Т. ТКАЧ,
химкомбината библиотека заведующаш.

СПОРТ

ШАХМАТАШ

Шахматех хьалхара моттиг яккхара яхье яьннай тор. Грозне Заводской района «Труд» ДСО производственни физкультурни коллективай 20 команда.

Шиъ подгруппах дIа-ъ-ъа йийкъай командеш. ДIалаьцача гIирна дийнахь хьалхара тур дIайиьхар хьалхарча подгруппе. Счет 5:0 йолаш ГIНХРС треста команда эшаш-лар Анисимова цIерагIча ИГПНИЗ цIакхмастакашна. Счет 4:1 йолаш СМУ-4 команда котьыьлар «Терек» яхача мебельни фабрика спортсменех. Толам боаккхаш дайзар «Гипрогрознефта», «Октябрьнефтаз» НГДУ командаш а.

Массарех иниз болашагIа хет советхара города чемпион «Гипрогрознефта» команда. Цуьн юкъе ва кхоь мастерала кандидат — Б. Слепов, В. Сергеев, В. Брюзгин, опыт йола цхьаьлагIа разрядник В. Лежнев, дика шахматиста Л. Филатова.

* * *

ЖУРНАЛИСТИЙ МАТЧ

ДIалаьцача шоаттIайнахьа Грозненски шахматин клубе дог-тогIлен ши хIматна матч хилар Нохч-ГIалгIайчен Къаьбасеала-Хирийчена журналисташа юкъе. Кхаь сехьата хинна кхоьсам чакхбаьлар 4:1 счет йолаш фу-сампиан Къаьболарца.

Грознерча журналисташа безаме тIайинар Орджоникидзера хьалхий — прессан телевиденен болхлой. Цара торжественни къаьлика пхаматин кубоки, шампенски «Нохч-ГIалгIайчен 50 шу диэара» яха юбилейни значокаш елар.

В. ЖУК-ТРИПОЛИТОВ.

ВОЛЕЙБОЛИСТИЙ ЯХЬАШ

Укх деношка чакхъьлынай «Спартак» яхача общества Центральни Совете хьалхара моттиг яккхара хетаяь г. Куйбышеве волейболаех хиннга яхьаш.

Цу яьккхиш хьалхара моттиг яьккхай Ленинградерча спартаковцаца. Нохч - ГIалгIайчен «Автомобилист» яхача команда волейболисташа пхеллаIга моттиг яьккхар.

ХIинка Сочен финалын ловаяраш-на дакъа лоацаьч а вай команда.

Азербайджански ССР. Ер Кинг-II аIи йола лома кIезга Баку вахача архитектора Л. Л. Бербероца пIаIIа хьажа дукха ха ца. Аьсала, оамале йолча цо сиха хьоашлал тессар ший эламигача дъашца — бегашна Евашен Романен. Иштта безаме гIайнаьр цо ший эламига «вошлI» — оаьхарий карабомалах-рах лаьа лома цIнофьыл дакхазна дувзаделна уьххаза йоазлаяь эламига лома кIоиг а.

Берберованна аттагIа да хIанз Кинг ухетадеч хIана аьрча из шолгIа лом хьажадеч оаьхарий дуьхалезараша.

СУРТА ТIА: цIенача фега салоIача хана.

Ю. РАХИЛЕЙ С. КУЛИШОВ.
сурт.

ТАСС фотохроника.

ДИКАЧА НАЬКЪА ТIА ХИЛДА ШО

Укх тIехьхьарча шерашка дукхагIа хиннаб туризма гIулакха йолча областной Совето дIахьоча тайп-тайпарча туристеки экскурсенни мероприятеша дакъа лоацаш бола нах.

Боккхача бесамца болх вай республикера къаьстагIчохоп доаго лелъара пекскурсенни ниъъ бе. Ер шу доладелча денз бIаь совгIа къаьстагIчо хиннав вай мехкал арахьарча экскурсенка.

Кхо ди хьакха Болгаре Халкъа Республике бахар Нохч-ГIалгIайчен туристаш. Цу экскурсе дакъа лоацачарех дукхагIбараш юрта боахача болхлой ба. «Царва юкъе ба инженераш, техникаш, бригадираш, механизатораш, ялаташ лелъараш.

Болгаре болхачарга бар Ачхой-Мартановскин района «Орджоникидзевский» совхоза керттера инженер Арутюн Ладжи-Рашид, ну районерча «Овощевод» совхоза экономист Даутов Юсуп, Грозненски района «Юбилейный» совхоза тракторист Асиев Махьмуд, ну районерча «Терлочный» совхоза тракторист Ахьабов Султан, «Аксинский» совхоза трактории бригада бригадир Воронков Вячеслав Бурьмич, кхыбарш.

20 дийнаьъа вай республика туристаната хьорда вежарашка болча мехка боахама гIулакхаш мишта лел, уж гIорга хьайбаш лелдеча фермашка, бакъалдаьш чакхдоахача заводанна, хьожарг-ба Болгаре столица Софен кхыча городийн сийлахьа моттигашка.

Декабрь бетта хьалхара денна Германски Демократически Республикен Чехословакен баха гIийчуш ба вай республикера туристаш.

Доазал дехьарча цу тайпарча экскурсеех боккха салоIаш хул хIаммена.

Б. ЯКОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ДИАГНОЗ МАШИНО ОТТАДЕУ

Сихха диагноз оттадараш чIхочоа мюкарда инфаркт йий-ешш хараш тийна да дарба дара методаш пийса ца кхиэаре бухсоачча хьахьача памагарах дар кьастара. Мюкарда инфаркт йий-ешш хоаш я къьстера ший тайпара электронно-вычислительни машин — электрокардиограммай классификатор («КЭ»).

«Сахьъвазаеш вар стационаре воалаваь, унаха. Цца хьуьзаде а ма дезар! Цин ли дар чакха дIалаьца, садаха халла хIиннадар, хIанзца духхьаьнца кеч чу пристуи яьлар лаьваро. Сихха диагноз оттае, дарба дIакхаде деза. Сихха электрокардиограмма (ЭКГ) а яккха ез. Из яккхара специалист электро-кардиолог воалазвала вариаш. Цхьа-бакъда ца хьежаш.

Лоорита - терапевтица къаьстера пийслора ну тайпара гIулакхаш, духьабакъда, электрокардиографе ерриге пхоаееш дика йоазлаш шоай па хиларах, лаьара дукхагIа ма-хIоттаделла. Татаяь тешаме гIонча кхьаьчаь царна — электрокардиограмма - тIара яьх минут лаьаьдеча синдрома мюкарда инфаркт кхоастае хоаш йола аппарат.

«Сердала эIанаро, шъъа тIадам хилле дIаоттаяь, тIаккха яIаьхIий уранIадаьл, чулоам кьхьата лентa тIа дIаладьяча гозмечча така еррига комплексаш. Цо ше «хьалхе» йоккха йоазлача экрана тIа гIолла лела массазъарш санна йолча селийнн электрокардиограф лента тIара таяа. Лоархьача устройства яхьаатоматически режиме бу болх: воазуу во дах хуьзе (масала, така белгалонаш сон бе-бе хуьле) автомат кIасош, операторн сагIта сордалон яьа жIаяаш: дIатIа а оттайнй, электрокардиограмма параметрашт юкъ.

Аьтта оагIоразьа, йоккхача экрана тIа хьалхьох электрокардиограммах хьахиннарах. Электрокардиограммай классификатор («КЭ») анализ ц Цаялала дерригача таьа, тIаккха, юхьера а, табло тIа хьоот буьсоачаш хиннар: «Мискарда инфаркт ш», «ДIато уеч бакъда безаь», «Миокарда инфаркт...». Инфаркт яле аппарато чIхьакхийко патологически процесса стадех, юкъ йоазлаца моттигех йола даешеш.

«КЭ» системана дIа клиническни техникамаш дика чакхдолаьнаш, по дIаяа кхоачашдаь шийна хьалхашка оттадаь цIена декхарвоаш—90 процент жопаш шийса деннад. ЭлектрокардиограммагIа иштта шийса диагноз оттаю дика анализ-фикаши болаш волчъа специалиста. IIIаьд дукхха эрахеца йолаеш я «Электрокардиограммай классификатор».

Эдуард АНДЗЕЛЕВИЧ,
лор.
(АПН).

ТЕЛЕВИДЕНИ

27 ноябрь
I-ча ПРОГРАММА

9.15 — Передачай программа. 9.30 — Кеназвоаш. 9.50 — Боссбоа телевидение «Къьаьгра (гIалгIай металл). Художественни фильм. 11.00 — Делирзоотте «Бостер». 11.20 — Информационни программа. Новькъост Л. И. Брежнев Иле вахарга. 12.00 — Пионерех. 5-ча симфони. 12.40 — Боссбоа телевидение. Баьшка га, Индийски иотах йола сюжет. Передача йIаьвг. политически обозревателя Лучкина. 15.05 — ПесенгIай программа. 15.30 — Документальни фильмай программа. 16.00. - Кажчетта-ни токхам бан «Геогтайре йоаг ненаш» ма передача. 16.30 — «Хьона - тахана». 17.00 — Андреева баьлатча «Литературни йола дешара передача». 18.00 — Новости. 18 минут Грозненски. Дешархоша. Къьнабайнай творчество. 18.00 — Кеназвоаш. 18.10 — «Куьгий, ча ялата тахан йоаккх ез». Удобоевшта бохуша темаи тIабахийта. 18.30 — «Сано лаьтта йола гIа боаг» яха кинокюнеги. 18.45 — Дунен хьалхьашта кьюьре оборони гIалгIай металл. 19.00 — Футболах йола УЕФА кубок. Киевско - пеленача. 21.00 — «Хи - ни» дохьашшиннера программа. Новькъост Л. И. Брежнев Иле вахарга. 22.00— Украина искусства заслуженни художественни самодеятельносто коллективай конкурс. Киевера пеленача. 23.40— Кеназвоаш. Песелгай программа.

II-ча ПРОГРАММА

18.00 — Баскетбол. Кхаллаьха команднаш яьккхаяь Нохч-ГIалгIайчен кубок. 19.20 — Нохч - ГIалгIайчен гIоллаш. Информационни программа (эрсий. гIалгIай металл). 19.40 — Шоаш, бе-ваш. 19.50 — «Комиссарах йоаь балладах» яха художественни фильм.

28 ноябрь
I-ча ПРОГРАММА

9.15 — Передачай программа. 9.30 — Кеназвоаш. 9.50 — Боссбоа телевидение «Къьаьгра (гIалгIай металл). Художественни фильм. 11.10 — Боссбоа телевидение. «Къьаьгра (гIалгIай металл). 11.30 — Информационни программа. Новькъост Л. И. Брежнев Иле вахарга. 12.00 — Боссбоа телевидение. Баьшка га, Индийски иотах йола сюжет. Передача йIаьвг. политически обозревателя Лучкина. 12.45 — «Нашна школа». 13.35 — ПесенгIай программа. 13.50 — Клинически-техникан фильм. 14.05 — Концертни программа. 14.40 — Кеназвоаш. Песелгай программа. 15.00 — Новости. 15 минут Грозненски. Профтехучилище художественни самодеятельносто коллективай концерт. Нохч-ГIалгIай издательства кечдача книжкех дуьх йола обзор (эрсий металл). 17.00 — «Сано лаьтта йола гIа боаг» яха кинокюнеги. 18.45 — Дунен хьалхьашта кьюьре оборони гIалгIай металл. 19.00 — Футболах йола УЕФА кубок. Киевско - пеленача. 21.00 — «Хи - ни» дохьашшиннера программа. Новькъост Л. И. Брежнев Иле вахарга. 22.00— Украина искусства заслуженни художественни самодеятельносто коллективай конкурс. Киевера пеленача. 23.40— Кеназвоаш. Песелгай программа.

II-ча ПРОГРАММА

20.00 — «Нохчийн-Орхьа-Хьинай наччахьалкхен драматически театр» спектакль.

РАДИО

27 ноябрь

6.30 — Юьртера гIуьре (эрсий металл). 7.20 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — «Комсомольско племя» газетай обзор. 7.38 — Сельскен газета обзор. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Лирически жанрай романсаш (гIалгIай металл). 8.45 — «Пийлеч яра Боковка дуьлар» (гIалгIай металл). 16.00 — «Балкъар гIулакхлонан дахар» яха. Вестник» беседа. (гIалгIай металл). 16.15 — КПСС-а XXIV-ча съезда социализмни коммунизмехь. Международни годжамаш латтаяь. Промышленносто бакъонаш а бола передача (нохчий металл). 18.50— Гимза гIулар дуттагIлена дуьхьал ши яра пеленча (эрсий металл). 19.30— «Хьанана хинара къона сага яьа ваханошта яхача (гIалгIай металл). 20.00 — «Самодеятельни концертийн музыкантаран этаж» телевидена передача (нохчий металл). 20.30 «Пикарп».

28 ноябрь

7.20 — «Грозненски рабочий» газета обзор. 7.28 — Передачай программа. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Эдинствени Шотай дай (эрсий металл). 8.45 — «Кепка нашгIо-лет кавказски» (гIалгIай металл). 16.00 — Юьртбоаханна къьгIасношта лоца конкурс (эрсий металл). 16.15 — Ветеран - воинаш беседа (эрсий металл). 16.45 — КПСС-а XXIV-ча съезда социализмни коммунизмехь. Международни годжамаш латтаяь. Промышленносто бакъонаш а бола передача (нохчий металл). 18.50— Гимза гIулар дуттагIлена дуьхьал ши яра пеленча (эрсий металл). 19.30— «Хьанана хинара къона сага яьа ваханошта яхача (гIалгIай металл). 20.00 — «Самодеятельни концертийн музыкантаран этаж» телевидена передача (нохчий металл). 20.30 «Пикарп».

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеп Грозненски хьинаваьр моркаш а йолаш, йоачаш а йоаназ, малхбузехьара секунде 5—9 метр чIоаргIа муьл а хьекъаш ха хила а фегара температура республике гIоллеп 3—7, Грозне 4—6 градус йIоахал йолаш хила а гарах 28 ноябрехь 1 декабре. кхачалана моркаш а йолаш, 29—30 ноябре юкъ-юкъе йоачаш а йолаш, бе-бечъа оагIоразьара секунде 3—7, цIкъаза республика къьлбаседеке малхбузеъьара 7—12 метр чIоаргIа муьл а хьекъаш ха хила а фегара температура байбинна 0 градусгара 5 градусгага кхоачаш шийлеп деношка 2—7 градус йIайхен хила а гарлу

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-тIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехкотохкама секретара—3-34-38; партийни яхараи культурен отделий — 3-61-46: промышленносто отдела — 3-42-30; юрта бохкама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Газет эрадувл шинаран, орем, шоаттем деношка

СФ05285. «Грозненский рабочий» издательства типографи. Революше проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84. Заказ № 10060.

Х. ОСМИЕВ

ЖУККАРГ

ДУВЦАР

«Казбеказ» кIинг хьал а эккхийта, цу чура хьалъьыккха гIаьле, ногIар тIа iотIатеча цун муштига чу хила тарарглоача тхьамка дерах цIеп а яь, шийна бага елдар цо. Цун тIехьагIа, хота а кIинг а гийла, сога, хьакховдабир; — Иозагеш вий хьо?

Оаха шинне а гIаьлсиаш дотгIар.

— Аз фу леладу яхий Iа, Ту-хан? — хьаттар цо, турба чура бодаш санна, багах а мерех а цхьатарра гIаьлен кIур ара а бохийтаяь. — Укх юрта цхьа санах кхета гIулдеч доаган вар со. Хьа-та кIанз укхаза-м, цигара Куржега дIатIоргболаш. Буро тIа ваха лаьрхIа латтар со. Са футтарийна мо мара, йодаш а йоагIаш а машин ши-ях тахан хьонцIелхуш.

— Машин-м иийсъарыв. Фуд вина? Ла вий хьо?

— Сагото йолаш хIама-м дан. Сай цхьан гIулакха лел со. Ийначча берзал лийина догал тол яхаш деший? Iа фу ду? Хьо мича йаха ваьнна? — Цхьан кокъа-гIа са говра-гIулакха бIарахьежаш а лаьтта, тIатехар цо: — Укх хьай поштана... Са трансорт футтарьеча хьжане бот а воор во.

Со сай дагаьлча «Iоагlа ра-ва воанаш хиэар цун сенца-тача кхьаьгала, цхьабакъда, хIаьта а, сай дагардар дIа а па-хай-таш, ььлар ях

— Со-м хIай тIа вахча вахишан, тракторан йолча. Цигга юрта йIистге тога доахх тхо, хьажжIаш дIаюьш.

ВIалла хила тарлургдан, яьна шийна хийтта хIама бокъонца хинна бIаргадайча сага тIаотта цен а хьовзаяь, кертера когашка воазаш сона бIара я хьежа, кIезига вславалар а дIаьна, ььлар Къаршевсо:

— Ма товра хIана а трактор тIа боаг беш вале??!

— Масех баьлха корта хет сона-м, Къаршс, айса беш болх трактористе болх. Са мел доаллар кхоабар, кхьметтел Iа дуар а, сонаюкъ ужк кIоага чу? Дувкал, дувцаш пе мадарра.

Цо сай юртах «Iоаг» вала, цунна рььза воанаш хилар со.

— Со-м укх юртера ма вий, — аьна из хьавшага, — Iа фу кIоаг буьш мича хов сона! Укх дуиен тIа цхьанна моттигех аз хуьшдарбаца са юрт я ер-м, со ваь а хьалха-хийна а юрт. Iайха велалер дукхагIа. Хьо машта найсвеннав цхьаза? Мичара вогIга хьо? Мича воазш ва?

Са хаттараша жоп а па луш, кхыдал юкъе кхессар Къаршеч.

— Дахьлахьча-ма дика хет сона, Тухан, хьо бIаргавайна, — IажагIча тIозарска волто кисара сонца, ахархонна, механизаторана кхелу ялат денна!

— IIIаозалан докхха доп-м да из Iа яхар, цхьабакъда, кисд хьа-хьале йоаназ дош да из. ХIаьта аз юа маьхь-м, из ала хьо воалле, сай кисара хьона йIа а телаш, кадзин тика тIера хьа а яйеш юк хьона...

IIIоагIга чам а бенна из къа-маьл деш , воаллача Къаршечоа бIарахьежаш латташ, кхы мел дар тIехьашка а тетта, сона дега тIа дера: «мичара хьахуа-ла? Iуьх тайпара нах? Советски школе дийша а хьича, советски хана хьал а кхийча, гонназьа бахарап хьо» ала атта мичал, бакъдале а. Цкъара Къаршечуна из дIаала, аьнна, заье енаяр сога, цхьабакъда, юртара воазна хьана из хьлар а ца-галаьш, хьала сатетар аз пи-гга цунга из кIоаг дош па оалаш.

— Аз яхий Iа, доттагIа, — шоаьк ешь-га ма сеца, — ца Iа-на кхамаьл деш вар Къаршс, йнст массаз ма, сона ютара гоамаIа-на тайпара, са балам тIа куьг а детташ, пушца ший эюьи оамал хьа м лаьчуна. — Вай дахалла, машина чарх дика-м хьостаяь хьа Iехьхьарга, пхе-яьх шера-м. Бетта цкъа а шоазза а Гуржегга вода, каст-каста Москве тховаю, Ленинграде худ, цкъа-шоазза Ма-ши ваьхь а шо-шоай тайпан худ. Цаl, — из кхоачан йнст хинна а валлалехь, хьо дIатIаоюха везаш худ, шоллагIвар — алла а биьла а хьоь тайпа ва со, вовш ма-ста-ставлаьзаш ницкъ, хьолагIбар — даьтта хьекха Iа кIаьд па-нех, хьо хьай кисе па хьайна хIама хургдоацаш духьала воал. Уж боазза а боазаш, парех изла-гIачуна да тайпара, са балам тIа куьг а детташ, пушца ший эюьи оамал хьа м лаьчуна. — Вай дахалла, машина чарх дика-м хьостаяь хьа Iехьхьарга, пхе-яьх шера-м. Беттa цкъа а шоазза а Гуржегга вода, каст-каста Москве тховаю, Ленинграде худ, цкъа-шоазза Ма-

ЦИГГА дагадеаро сона «Гота йата — мелла доазаш» яха вай наьха кица-Цу яьх тарар дар Iаьна сона тIехьаьжар. «Къинца фу тIуркиг дувцаш гов хьо? Трактор сона ма латтай хьа», — аьнна бригадера сай новькъостий кхайкха санна хетадуьл, дерге эоп дера сона. Уж бакъдар-ца. Дага а доаназ духьалкхийтача цу жуккарго ткъьъ мишт йоазьар са. Хьаьта Къаршс юха а ший пластинка йолаялийта кийчьвинна латтар. Цкъабакъда, цун къийстиина кхелезьа со юкъе яйккхар:

— Iа бейк боаккхе а, со говш Къаршс. Са трактор сога хьежаш сепа латт кхай тIа, — аьнна, гIулдилха хьалгIа а вьнна, хуьзна хьо а яь, гоар йоазлийнарг тар аз. Со воазвеннигчча тIехьагIа тIехьара тIа а кхайка аьлар сога Къаршсоч:

— Кхы хьоозам боанаш аз лаьрхIар чакхдоале, вой доалаьхьа «Волга» йолаш-м хургда дьо-на хьоаш, со Гуржегга яхаелстетана хана.

Буро тIа йодача машинага хьежаш Къаршс юхе а вусаш, со се ма кховлу кхай тIа вахар, сай трактор йолаялийта. Са водаш Къаршечуи тIла йора яз: «Когкулг а, бIарг-дерг а па эшаш сег ваьх-ях. Хьаьта а ма къора нийрзаш из таханарга вахарг! Ма хархьаьрча новькъа вьвинав!»

* * *

Ишгта дагадоацаш шIашагIа а кхийта, сон Къаршс кхьастачуя тIехьагIа массеех бухт баьннабар. Цу хана оаха зIIюош хинна хьажжIаш, цхьатарра кIанз цьаь а ена, хьоаса боаккхаш латтар. Цкъа шъъа дийлаьла, сарралха врахьара бIаргача чу а вена, кулгIоьхь а дила. хIама а кхьалла, пар-гIата а вьнна газет деннан вагIан са бIарг тIаттар «Судеческ» рубрике яхача «IотгатIчоз». Къаршечох. чIэьъчуна: «Дуьххача хана дела общественна пейпане цунболча шъъанна балха